

Yalnız Efe

Ömer Seyfettin

Yalnız Efe — Ömer Seyfettin

Ömer Seyfettin 1920 yılında öldü. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 27. maddesi uyarınca eserin özgün metni kamu malıdır.

Metin, Vikikaynak (tr.wikisource.org) aktarımından alınmıştır:

https://tr.wikisource.org/w/index.php?title=Yalnız_Efe&oldid=169450

(revizyon 169450). Bu aktarım Creative Commons Atıf-AynıLisanslaPaylaş 4.0 (CC BY-SA 4.0) lisansıyla paylaşılır; bu PDF de aynı lisansla serbestçe paylaşılabilir.

pdfkitaphane.com

Sabahtan beri yürüyorduk. Düşe kalka geçtiğimiz sarp keçi yolları bazen sel yarıkları içinde kayboluyor, bazen sık fundalıklardan ayrılarak, dibinde sivri sivri çam tepeleri görünen karanlık çukurlara sapıyordu. Ayı avına gidiyorduk. Kılavuzun Kum dere köyünün en namlı nişancılarındandı. Beraber tırmanacağımız yüksek ormanlı dağların daha çok uzağındaydık. Vakit vakit ince bir yağmur serpeliyordu. Güneş yoktu. Nihayetsiz mor bir kubbeyi andıran dumanlı gökten sonsuzluğun geçmiş saatlerini hatırlatır gamlı guguk sesleri aksediyordu. Artık iyice yorulmuştum. Omzumdaki martin gittikçe ağırlaşıyordu.

— Biraz dinlensek, dedim.

Kılavuzum güldü. Onun kır çember sakallı şen çehresi pembeleşti:

— Kesildin mi? diye sordu.

Sırtında çiftesi ile üç günlük yiyeceğimizden başka benim kebemi de taşıyan bu dinç köylüye yorgunluğumu söylemedim.

— Ha biraz gayret! Yarın başına bir çikalım, oradan öte Akkovuk’a kadar yol iyidir, dedi.

-...

Yarım saat daha tırmandık. Ayaklarımızın altından küçük taşlar, kireçli topraklar dökülüyordu.

Gayet büyük bir çam ağacının yanına gelince kılavuzum:

— İşte yarın başı! dedi.

Yerler çamurdu. Çiseleyen yağmurun dallara çarpan damlaları derin bir fısıltı çıkarıyordu. Ben hemen çöktüm. Çamın kalın gövdesine arkamı dayadım. Cebimden paketimi çıkardım. Sırtından yükünü indiren ihtiyar avcıya uzattım:

— Yak bir cigara bakalım!

Ağır bir tavırla:

— Burada tütün içilmez, dedi.

Sordum:

— Niçin? Namazgâh mı burası?

— Hayır!

— Ya ne?...

Başını salladı. Gizli bir şey söylüyormuş gibi yavaşça:

— Burası Yalnız Efenin “sır olduğu” yerdir, dedi.

Serin bir rüzgâr yağmurun fısıltısını çoğaltarak esiyor, üstümüzdeki siyah bir çadır gibi açılan çam dallarını titretiyordu. Anadolu’nun bu yalçın ufuklu, bu boş, bu kayalık, bu korkunç tarafı, Bozdağı’na giden bu ıssız yol eskiden beri eşkiya uğrağı idi; bunu bilmiyordum. Ben تنها bir geçidin gizli bir köşesinde uyuyan küçük bir köyde doğdum. Ger Ali’nin, Köroğlu’nun, Develi’nin, Cellav’ın menkıbeleri içinde büyüdüm. Bilmem onun için mi, eşkiya hikâyelerini dinlemeyi pek severim. Paketimi cebime soktum.

—Anlat bana baba, bu Yalnız Efe kim? nasıl sır oldu? dedim.

İhtiyar avcı torbasının yanına bağdaş kurdu, çiftesini kucağına uzattı, iri ela gözleriyle dik yarın keskin kenarına, karşıdaki yağmurla ıslanarak koyu kan rengine giren derin granit uçurlara baktı, baktı. Sonra bana döndü:

—Anlatayım. Ben şimdi elli yaşını geçiyorum. O vakit pek ufaktım. Onu gören kadınları dinlerim. Kendisi hiç erkeğe gözükmmezdi. — Niye gözükmmezdi? — Çünkü kızdı. — Kız mıydı? — Evet. Hayretim boşuna gitti. Geçmiş seven, bütün harikaları geçmişte sanan, geçmiş kut sayan her yaşlı köylü gibi masum bir şevkle hikayesine devam etti: “Dağa çıktığı zaman daha on altı yaşındaymış. Babası gençliğinde bize köye göçmüş, kızından başka kimsesi yokmuş. “Bu adam, bir gün nasılsa Ese oğlunun çiftliğinden geçer. Oradaki yabancı korucuların birinde alacağı varmış, onu ister.

Vermezler. O da galiba kötü bir laf söyler. Hemen zavallıyı öldürürler. Kızı duyunca babasının ölüsüne gider. Ağlamaz, sızlamaz. Kimin vurduğunu anlar. Sonra kazaya gelir, hükümete koşar. Babamı vuran filandır, tutun! der. Aldıran olmaz. Kız yine köye dönmez. O vakit, nereden geldiği, nereli olduğu belli olmayan sarhoş bir zaptiye mülazım varmış, Eseoğlu'nun ahabıymış. Kız her gün onu tutar, “Babamı vuranı daha tutmayacak mısın?” diye sorar. Bir gün bu sarhoş, kızcağıza öfkelenir, ağzını bozar, “Bre kahpe, bir daha buraya gelersen senin kafanı kırarım!” der. Kız korkmaz, zaptiyelerin yanında ona “işte bunlar da şahit olsun sen bu gün babamı vuranı tutmazsan ben seni öldüreceğim!” der. Zaptiye mülazımı bu lafa bütün bütün gazaplanır, fırlar, Yörük'ün kızını iyice döver, zaptiyelere sokağa attırır. Kız bir zamanlar görünmez olur... “Bir gün sarhoş mülazım, Eseoğlu'nun verdiği bir ziyafete giderken kafasına bir kurşun yer, hemen orada can verir. Vuranı ararlar bulamazlar. “Yörük'ün kızı vurdu” diye bir laf olur. Ama buna kimse inanmaz. Herkes onu İzmir'e birinin yanına evlatlık gitti sanır. Fakat bir hafta geçmeden, Yörük'ü öldüren korucu da vurulur. Biraz sonra hükümete Yörük'ün davasını hasır altı ettiren çiftlik sahibi Eseoğlu'nun boğazlanmış ölüsünü bağdaki yatağında bulurlar. Kasabalı ağaların çiftliklerine koruyucu, hergeleci, çoban gibi gelip silahsız ahali içinde tüfekle gezen ne kadar yabancı varsa yavaş yavaş hepsi vurulmaya başlar. İş o dereceye varır ki, yabancılar yalnız kıra çıkamaz olur. Nihayet takım takım buralarını bırakırlar, kendi yurtlarına dönerler. Zalim zaptiyeleri, köylüyü soyan memurları, rençperi dolandıran madrabazları hiç görünmeden öldüren bu efenin kim olduğu bir zaman anlaşılmaz. Bu efe tek başına. Yanına uşak filan almaz. Müracaat edenleri ters yüzüne çevirir. İşte bunun için köylüler ona “Yalnız Efe” derler. Tam

on beş sene Yalnız Efe'nin yüzünü kadınlardan başka kimse göremez. Dağda erkekle karşılaşınca, uzaktan “gözlerini yum!” diye bağırmış, sonra yanına gelirmiş. Kim gözünü açarsa hemen öldürürmüş, gözünü açmayan erkeğe; “size zulüm eden kim? rüşvet alan memurunuz var mı?” diye sorarmış. Onun korkusundan kaza da kimse kötülük yapamazmış. Zenginlere, kadınlara haber gönderir, “filan fakire yardım ediniz. Filan öksüzü evlendiriniz. Filan köprüyü yapınız. Filan köyde bir mektep kurunuz.” gibi emirler verirmiş. Hem çok sofuymuş. Benim teyzem bir gün odundan gelirken onu görmüş. Anlatırdı. Başında yeşil bir namaz bezi sarılıymış. Arkasında erkek elbisesi varmış, yamaçta namaz kılıyormuş, peri gibi güzelmış... “Evet, bir zaman onun korkusundan kimse kimseye haksızlık edemez olmuş. Haksızlığa uğrayan düşmanını, “gider Yalnız Efe'ye söylerim!” diye korkuturmuş. On beş sene ne köyümüze, ne kazamıza yabancı, yağmacı gelmez olmuş. Öşürcüler, ağnamcılar, tahsildarlar, zaptiyeler köylerde kuzu gibi namuslu dolaşırlarmış. Rüşvet değil, ikram olunan yemişi bile kimse alamaya cesaret edemezmiş. “Yalnız Efe’ den kimsenin şikayeti yokmuş. Ne kimseyi dağa kaldırmış ne de fidye istemiş. İsteddiği hep fakirler, kimsesizler, dullar, öksüzler içinmiş. Camisine bakmayan köye haber gönderir; “Gelecek Ramazana kadar mescitleri tamir etmezlerse samanlıklarını yakarım.” dermiş. Onun sayesinde camiler şenlenmiş, köylü zulümden kurtulmuş, öksüzlerin, yoksulların yüzü gülmüş. Her köyün korusunda gizli bir ağaçta bir heybe asılı imiş. Köy halkı bu heybe boşaldıkça içine sucuk, şeker korlarmış. Yalnız Efe'nin kaza içinde belki elli dalda heybesi varmış. Kimseye ağırlık olmaz, kimseyi sıkıştırmaz, herkesin gönlünden kopanla geçinirmiş. “Uzatmayalım... İşte tam o sırada Söke tarafında gayet azgın bir Rum eşkıyası türer. Devlet bu haydutlara

karşı bir nizamiye taburu çıkarır. Döne dolaşa bu tabur bizim tarafa da gelir, Rumlar'ın izlerini bir türlü bulamazlar. Kasabada Yalnız Efe'nin namını işitirler. Boş durmamak için onu tutmaya kalkarlar. Yerli zaptiyeler kılavuzluğu kabul etmezler. Yalnız Efe bunu haber alır. Boz dağı'na geçmek ister. Bir bölük asker ondan evvel davranır, arkadan dolaşır, Akkovuk'u tutar. Bir bölük askerde aşağıdan çıkmaya başlar. Yalnız Efe'yi tam burada sıkıştırırlar. “Teslim ol!” derler. Yalnız Efe: “siz askersiniz, benim kardeşlerimsiniz, canınızı yakmak istemem. Savulun, yoluma gideyim!” der. Dinlemezler. Üzerine ateş ederler. Yalnız Efe birkaç askeri elinden, kolundan, kulağından hafifçe yaralar. Tekrar: “asker kardeşler, bırakın beni sizin canınızı yakmak istemem!” diye haykırır. Yine dinlemezler. Akkovuk'tan gelip de geçidi saran bölük de ateşe başlar. İki ateş arasında kalınca:”asker kardeşler, benim yüzümden birbirinizi vuracaksınız; ben gidiyorum, ben artık yoğum, ateşi kesin, yürüyün buluşun!” diye haykırır. Bir zaman daha yaylım ederler. Nihayet Yalnız Efe'nin sesi kesilince vuruldu sanırlar. Yavaş yavaş yürürler. Dik yolun önünü arkasını adım adım ararlar. İşte bu çamın dibinde Yalnız Efe'nin martini ile geyik postu seccadesinden, yeşil namaz bezinden başka bir şey bulamazlar. “O vakitten beri Yalnız Efeye rasgelen yok. Yazın yamaçlarında hayvanlarını süren Yörükler buraya her gece nur inerken gördüklerini yemin ederek anlatırlar.” Akkovuk'a biraz erken yetişmek için davranmak icap ediyordu. Yağmur dinmişti. Kalktım, martinin kayışını omzuma geçirdim. İhtiyar, yemek torbasını, kebeyi sırtlıyordu. Yürüdüm. Yarın kenarına geldim. Aşağısı baş döndürecek kadar derin bir uçurumdu. Yeni geçmiş bir kâbus gecesinden kalma korkunç rüyaları andıran parça parça sisler, birbirine karışmış çamlarla kayaları örtüyordu. Yanıma yaklaşan kılavuza: —Yalnız Efe askerin eline düşmemek için

buradan kendisini aşağıya atmış olmalı... dedim. — Hařa! Tövbe! O Allah'tan korkardı. Dini bütündü, diye reddetti. — Ee, havaya uğmadı ya! — Sır oldu! Gülerek sordum: — Ne biliyorsun? İri ela gözlerini kırttı.Delillerinden emin olan sade insanlara ait saf bir inanęla: — Ne bilmeyeceğim, sır olmasa buraya her gece nur iner mi? dedi.